

Un copil de 14 ani în timpul pogromului legionar din 21 – 23 ianuarie 1941¹ la București

În ianuarie 1941 aveam 15 ani neîmpliniți și lucram la un birou de transferuri de mărfuri din provincie în capitală. Locuiam pe strada Bucur, o stradă paralelă cu bulevardul Mărășești și-a cărei ieșire era la cheiul Dâmboviței, la podul Mărășești. Serviciul meu era pe Călărași și pentru a ajunge acolo, mergeam pe cheiul Dâmboviței, urcam pe strada Brazilor pe lângă sinagoga Malbim, ieșeam în Calea Văcărești, continuam pe Văcărești până în Călărași. În acea dimineață geroasă, cu mintea mea de copil de paisprezece ani, mergeam și mă dădeam și pe gheață unde găseam un ghețuș. În apropierea sinagogii Malbim mă oprește un cetățean și mă întreabă prietenește, aș putea spune chiar pe un ton călduros: „Ești evreu, nu-i așa?” Zic: „Da.” Zice: „Uite, la sinagoga Malbim nu sunt zece oameni ca să poată să înceapă rugăciunea.² Vrei să vii să fii al zecelea la rugăciune?” Era șapte jumate, opt fără un sfert. „Sigur că da.” Și m-a condus până la intrarea în sinagogă.

Când am intrat în sinagogă, am avut un șoc. Toate băncile erau ocupate. Erau pline de oameni. Ulterior am aflat că au fost luați de pe străzi și aduși acolo. Ce se întâmplase? Legionarii adunau evrei de pe străzi și îi aduceau la sinagoga Malbim, de unde urma să-i ducă la „Casa Verde”³, ca să aplice diverse alte măsuri. Cert este că ceea ce m-a îngrozit cel mai mult a fost că vreo trei legionari, cu bocanci în picioare, se urcaseră pe bănci și mergeau din spatele sinagogii către *Aron Kodesh*⁴ din față, lovind cu călcâiele bocancilor în cap pe cei care ședeau pe bănci. A fost o scenă groaznică. Erau oameni bătrâni, dar chiar dacă erau tineri, vezi bine că erau și copiii, durerile provocate de o lovitură de bocanc în cap nu sunt ușor de suportat. Pe urmă au început să le ia de pe degete inele, verighete, ceasuri de aur, dacă aveau, și chiar dacă nu erau de aur, tot le luau. La unii le-au scos protezele, pentru că aveau dinți de aur. Era un jaf și-o teroare dezlănțuite fără nici un fel de limite. În furia lor au început să spargă de jur împrejur ce era pe-acolo, niște aplici, lămpi, iar pe jos se adunaseră moloz și

¹ Legionarii (poliția legionară și „Garda de Fier”) au jefuit și incendiat sinagogi și centre evreiești, au devastat prăvălii și locuințe. Mulți evrei au fost torturați, 120 uciși.

² Un *minyan*, cel puțin 10 bărbați, pentru o rugăciune în comun.

³ Sediul legionarilor.

⁴ Dulapul în care sunt păstrate sulurile de Tora

cioburi de sticlă. Spre prânz a venit un legionar și m-a luat pe mine și încă un tânăr și-a spus: „Ia să faceți curat aicea și să duceți tot gunoiul ăsta în spatele sinagogii și să-l aruncați în lada de gunoi.” Sigur că noi ne-am apucat să măturăm, să adunăm molozul și cioburile și ce era acolo. Am întrebat: „Da’ cu ce le cărăm, în ce le punem?” Atuncea a smuls unul *paroihetul*⁵ de pe Aron Kodesh și a zis: „Uite, le puneți în asta și le cărați cu el”, lucru care, sigur, l-am făcut. Cunoșteam acea sinagogă și topografia ei, pentru că spuseseam acolo *Kadish* după tatăl meu timp de aproape un an de zile, când nu spuneam la sinagoga „Unirea Sfântă”. Deci, după vreo două drumuri de cărat molozul, i-am spus celuilalt băiat: „Uite, zidul ăsta este ușor de escaladat, nu e prea înalt. Sărim în strada următoare și de-acolo putem fugi și suntem liberi.” Lucru pe care l-am și făcut.

În următoarele zile, cât timp a durat pogromul și rebeliunea, ne-am ferit să ieșim din casă, știind că oricând putem fi luați și închiși sau chiar uciși. Ulterior am aflat de la unii care și ei fuseseră reținuți în sinagoga Malbim că în jur de ora două după-masă, la o parte din cei mai vârstnici le-a dat drumul, iar pe alții i-a dus la „Casa Verde”. Ce s-a întâmplat mai departe e cuprins în diverse reportaje care au descris pogromul legionar din București din 21 – 23 ianuarie 1941.

Fragment din amintirile lui **Iulian Sorin** consemnate de **Getta Neumann**, în aprilie 2012, București. Capitole urmează să fie publicate în volumul în pregătire *Destine evreiești la Timișoara* de Getta Neumann și Smaranda Vultur.

Iulian Sorin (1926 - 2013)

http://www.bjt2006.org/GN_Iulian_Sorin_1313.pdf

⁵ Parohet (paroihet, pronunțare în idiș), ebraică – perdeaua în fața Aron Kodesh, dulapul unde se păstrează sulurile de Tora.